

Liikkeellä: Todelliset ja kuvitteelliset tilat, rajat ja siirtymät 1800-luvulla / I rörelse: verkliga och imaginära rum, gränser och övergångar på 1800- talet

1800-luvun tutkimuksen verkoston vuosikonferenssi
Tampere 29.-30.1.2015

Nätverket för 1800-talsstudiers årskonferens
Tammerfors 29.-30.1.2015

Tervetuloa 1800-luvun tutkimuksen verkoston vuosikonferenssiin!

Konferenssipaiikkana toimii Tampereen yliopisto (Kanslerinrinne 1, Tampere).

<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=zTKP0IZjZ4xY.kfx9DWWVqciM>

Yleisluennot ja sessiot ovat kaikille avoimia.

Huom. **Ilmoittautuminen to 29.1. illanviettoon 19.1. mennessä**
osoitteeseen klaunis@utu.fi

Välkommen till nätverket för 1800-talsstudiers årskonferens!

Konferensplatsen är Tammerfors Universitet (Kanslerinrinne 1, Tammerfors).

<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=zTKP0IZjZ4xY.kfx9DWWVqciM>

Plenarföreläsningarna och sessionerna är öppna för alla.

Obs. **Föranmälning till samkvämet på torsdagen 29.1. senast 19.1.** till
e-postadressen klaunis@utu.fi

Järjestäjät *Organisatörer*

Sähköposti/e-post 1800luku.vuosikonferenssi@gmail.com

Kati Launis, Turun yliopisto
Ilona Pikkanen, Tampereen yliopisto ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
Hanna-Reetta Schreck, Helsingin yliopisto
Sami Suodenjoki, Tampereen yliopisto

Konferenssi järjestetään yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran, Topelius-seuran ja Yhteiskunnan historian huippuyksikön (Tampereen yliopisto) kanssa. *Konferensen ordnas i samarbete med Finska Litteratursällskapet, Topeliussällskapet och Spetsenheten för Samhällshistoria (Tammerfors universitet).*

Ohjelma / Program

Torstai 29.1.2015

Torsdag 29.1.2015

10.00

Avaussanat / *Öppningsord*
(Pinni B: luentosali 1097)

10.15

Yleisluennot / *Plenarföreläsningar*
(Pinni B: luentosali 1097)
Pj. Kati Launis

Jari Ojala: Ruotsalainen, venäläinen ja brittiläinen Suomi:

uudelleenarviointia 1800-luvun alkupuolen ulkomaankaupan rakenteista

Olli Löytty: Ylirajainen Homsantuu.

Etnisyyden esittämisestä 1900-luvun vaihteen kirjallisuudessa

12.15-13.15

Lounastauko
Lunchpaus

Rinnakkaiset sessiot / Parallella sessioner

13.15 - 15.15

I Mediaalisen taiteen ja kirjallisuuden liikkuvat rajat (luentosali B3111)

Pj. Nina Kokkinen

Antti Harmainen: *Uskonnon ja sukupuolen liikkuvat rajat J. H. Erkon teoksissa 1880-luvun lopulla*

Nina Kokkinen: *Mestareiden mediaalista taidetta? Yhtäläisyyksiä ja eroja Akseli Gallen-Kallelan ja Hilma af Klintin taiteen tekemisen tavoissa*

Jasmine Westerlund: *Antroposofia ja taiteen mahdollisuus: Hilma af Klint ja Olly Donner*

Tiina Mahlamäki: *Taiteilija henkisen maailman todellisuuden välittäjänä Kersti Bergrothin romaanissa "Helena, Kristian ja taulu" (1920)*

II Vastaideologiat (kokoushuone B3032)

Pj. Sami Suodenjoki

Essi Huuhka: *Hyvän eurooppalaisuuden rajat. Suomen Lähetysseuran työntekijöiden Ambomaalla levittämä kristillinen eurooppalaisuus n. 1890–1910*

Mikko Pollari: *Sosialismin rajat. Suomalaisen työväenliikkeen ideologinen muutos 1902–1907 teosofian vaikutuksen kautta tarkasteltuna*

Mikko Kempainen: *Hilda Tihlä – työväenliikkeen kerettiläinen?*

Anna Rajavuori: *Valoa pimeään. Sosialistien agitaatiomatkat maaseudulle*

III Modernisaatio ja yksilö I (luentosali B3117)

Pj. Ilona Pikkanen

Reetta Eiranen: *Gendered Spheres and Activities in a 19th-century Family Network*

Lotta Kähkönen: *Changing Understandings of Sex in the Victorian Era*

Riina Turunen: *Uutta alkua etsimässä. Vararikkoisten muuttaminen strategiana 1800-luvun Suomessa*

Jarkko Liedes: *Työn rajoja 1800-luvun lopun keskipohjalaisessa agraariyhteisössä*

IV Rajanylitykset – uusien ideoiden mahdollisuus (luentosali B3118)

Pj. Marjaana Niemi

Johanna Annola: *Lainatut ideat – Suomi, Ruotsi ja keskustelu köyhäinhoidon valtiokontrollista 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa*

Riitta Mäkinen: *Maatalousoppia Tanskasta ja miten Eelis-isäntä sitä käytti*

Hilja Toivio: *Suomalaiset hevosalan vaikuttajat ulkomailla 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa*

Mirja Mäntylä: *Suurtilanomistajat tontinvuokraajina kaupungin rajojen läheisyydessä*

15.15–15.45 Kahvitauko *Kaffepaus*

Rinnakkaiset sessiot / Parallella sessioner

15.45–19.00

(*tauko/paus 17:15–17.30*)

V Liike adaptaationa
(kokoushuone B3032)

Pj. Vesa Kurkela

Mikko-Olavi Seppälä:
*Musiikkikomedia rajoja ylittävänä
muotona ja esittävän taiteen kentän
ammattimaistajana 1840–1910 –
luvun Suomessa*

Ildikó Sirató: *Huone näyttämöllä.
'Pièce bien faite' -tyypin näytelmien
näyttämökuvaa ja sen vaikutus
teatteritaiteeseen ja
vastaanottamisprosessiin 1850-
luvulta alkaen*

Anne Sivuoja-Kauppalaa: *Violetta en
voyage: Pariisi, Tukholma, Helsinki
1860–1870 – luvuilla*

VI Ihmisten ja aatteiden liike I
(luentosali B3111)

Pj. Kukku Melkas

Saara Hilpinen: *Mainetta pakoon.
Otto Wilhelm Klinckowströmin
siirtyminen Ruotsista Suomeen*

Saijaleena Rantanen & Olli
Heikkinen: *Muusikot liikkeessä –
kaupunkien orkesterit ennen
kaupunginorkestereita*

Ulla Ijäs: *Liikkuminen statuksen
osoittajana ja kuluttamisen
kohteena 1800-luvun Viipurissa*

VII Tekstit ja liike
(luentosali B3117)

Pj. Kati Launis

Anne Heimo: *"To Mars by Balloon"
and other stories written by Finnish
immigrants at the turn of the 20th
century in Australia*

Jyrki Outinen: *What Went Wrong in
the Stories of Otherness? Finnish
Soldiers of the Russo-Turkish War
on the Road to Crushing Political
Borders and Crossing Cultural
Barriers, 1877-1878*

Olli Viitaniemi: *Luvattomat
rajanylitykset talonpoika Antti
Pyykön käsikirjoituksessa "Jesuksen
nimen xyi lohdullinen huwitus"
(1820)*

**VIII Kulttuurin vaeltavat
käsitteet**
(luentosali B3118)

Pj. Hannu Salmi

Asko Nivala: *Katastrofaalinen
vallankumous ja romantiikan
kulttuuri*

Janne Tunturi: *Antiikin koloniat ja
moderni Kreikka: historiallisen
sivilisaation ja kansallisvaltion
eriparisuus 1800–1830*

Heli Rantala: *Pohjoismaisten
matkaajien tilallinen mielikuvitus ja
eurooppalaisen sivilisaation paikat*

Anniina Lehtokari: *Rajoja etsimässä – opintomatkat ja eurooppalaisten museotilojen käyttö Suomen kansallismuseon suunnittelussa 1900-luvun alussa*

Esa Ruuskanen: *Kuinka luonto muutetaan arvottomaksi: ylijärjestyksen tiedonsiirron areenat ja vaikutukset suoluonnon arvottamiseen Baltiassa 1770–1910-luvuilla*

Anna Kuismin: *Liikkuvuus ja kirjallistuminen 1800-luvulla: Näkökulmia kansanihmisten elämäntarinoihin*

Juhana Saarelainen: *Tiedon ja runouden kartografia*

Päivi Salmesvuori: *"Helposti tarttuvaa." Horrossaarnaamiselle tyypillisiä piirteitä 1800–1900-lukujen vaihteessa*

Irma Tapaninen: *Tekijän ja romaanihenkilön sekoittuminen: esimerkkitaipauksena Algot Untola ja Harhama*

Hannu Salmi: *Tähteys, teknologia, talous. Julkisuuden kulttuuri 1800-luvun alussa*

Jukka Sarjala: *Moneus, sekalaisuus, rihmasto: E. T. A. Hoffmanin dynaamisesta tilakuvauksesta*

19.00

Illanvietto
Samkväm

Tervetuloa: Hanna-Reetta Schreck

Ravintola Telakka / *Restaurang Telakka*

Tullikamarin aukio 3, Tampere

Perjantai 30.1.2014

Fredag 30.1.2014

9.30–11.30

Yleisluennot / *Plenarföreläsningar*

(Pinni B: luentosali B1097)

Pj. Ilona Pikkanen

Helen Rogers: Forced Migration, Forced Narration?

An Intimate Reading of Convict Transportation Records

Frances Fowle: Druids and Dryads:

Celticism and Transnationalism in the Late Nineteenth Century

11:30–12:30

Lounastauko

Lunchpaus

Rinnakkaiset sessiot / Parallella sessioner

12:30 – 14:30

IX Ihmisten ja aatteiden liike II

(luentosali B3111)

Pj. Kirsi Tuohela

Tarja-Liisa Luukkanen: *Rajoja ylittäneet kirjat. Maalaiskunnan rahvaanlukijat kansainvälisten klassikkojen äärellä*

Anu Lahtinen: *Uudet asemat, asukkaat ja aatteet. Yhdyskunnat Uudenmaan ja Hämeen rajoilla n. 1850–1900*

Kaarina Reenkola: *Kulttuuriadressin matkassa 1899 – mitä jälkiä jäi?*

Anna-Maria Wiljanen: *From centre to periphery – the place myths and mobility in the context of European Artists' colonies*

X Ylirajaista tiedettä ja taidetta

(luentosali B3117)

Pj. Jutta Ahlbeck

Päivi Pihlaja: *Suomen suuriruhtinaskunta, arktiset retkikunnat ja skandinavismi 1860-luvulla*

Anne Ollila: *Egypti kuvina: historiakulttuurin rakentaminen 1800-luvulla*

Ollimatti Peltonen: *Lääketieteellisten innovaatioiden leviämisprosessi 1800-luvun Pariisissa – suomalaiset lääkärit osana tiedeyhteisöä*

Mari Tanninen: *Tekstien, tilastojen, ihmisten ja käytäntöjen virtoja. 1800-luvun wieniläinen prostituutiodebatti osana monitasoisia, ylirajaisia verkostoja*

XI Rajankäyntiä

(luentosali B4117)

Pj. Hanna-Reetta Schreck

Elina Sopo: *Observations on the encouragement of local cultural specificity and identity formation of Finland by the Russian Empire*

Vesa Kurkela: *Arvoton tingeltangel vai arvokas seriöösi? Taiteellisen arvottamisen rajojen häilyvyys 1800-luvun lopun sanomalehtien musiikkikirjoittelussa*

Marja-Terttu Kivirinta: *Suomen taiteen maine ja Pariisin häpeä*

Pekka Raittinen: *On maamme köyhä, siksi jää – Kuisman ”sisäinen imperialismi” ja Seitsemän veljestä*

XII Travelling Texts: Women Writers in the Long 19th Century Europe

(luentosali B3118)

Pj. Viola Parente-Čapková

Suzan van Dijk: *Foreign women authors in 19th-century Netherlands*

Francesca Scott: *“An exaggerated type of many lives”: Critical reactions to the lives and bodies of Ouida’s women*

Päivi Lappalainen: *How the literature for girls found its way to Finland*

Viola Parente-Čapková: *Scandinavian women writers in the Finnish reception at the turn of the 19th and the 20th century*

14.30–15.00 Kahvitauko *Kaffepaus*

Rinnakkaiset sessiot / Parallella sessioner

15.00–16.30

**XIII Rajat muuttuvina
prosesseina**
(luentosali B4117)

Pj. Ilona Pikkanen

Johanna Skurnik: *Boundaries as processes. The meaning of intercolonial boundaries in mid-19th century Australia*

Eliel Kilpelä: *Mellan "småstadstrefnad" och "karten af en hufvudstad" – studenten Topelius i Nykarleby och Helsingfors 1832–1840*

Jens Grandell: *Topelius uppfattning av Finlands gränser*

XIV Modernisaatio ja yksilö II
(luentosali B3111)

Pj. Anu Lahtinen

Heikki Kokko: *Minuus modernin reunalla – jaetut subjektikäsitteet suomenkielisessä julkisuudessa 1850–1860 –luvuilla*

Jutta Ahlbeck: *Det nya barnet – framväxten av ett psykologiskt subjekt*

Kirsi Tuohela: *Minän rajat. Lapsuus suomalaisissa 1800-luvun omaelämäkertoissa*

**XV Transitions in Mediumistic
Art and Literature**
(lecture room B3117)

Pj. Frances Fowle

Marja Lahelma: *Unconscious Dimensions of Creativity in the Art of Ellen Thesleff and August Strindberg*

Tutta Palin: *"Tales of the Sun King": The Initiated Eye of Ester Helenius*

Maarit Leskelä-Kärki: *Texts from two worlds. Automatic writing in Helmi Krohn's authorship*

**XVI Panel discussion: Queer
readings, time and history**
(luentosali 3118)

Pj. Rita Paqvalén

Panelists: Elsi Hyttinen, Claudia Lindén, Rita Paqvalén

16.30–17.00

Loppukeskustelu

Slutförhandling

(luentosali B1097)

Päätämme konferenssin ja sovimme vuoden 2016 konferenssin aiheesta ja järjestäjistä.
Vi avslutar konferensen och kommer överens om tema och organisatörer för årskonferensen 2016.

Konferenssin pääpuhujat
Konferenssens huvudtalare

Dr **Frances Fowle** is Reader in History of Art at the University of Edinburgh and Senior Curator at the Scottish National Gallery. She gained her PhD at the University of Edinburgh in 1994 and was a lecturer at the Universities of Aberdeen and Glasgow and a curator at Tate Britain, London, before joining the Scottish National Gallery as Curator/ Leverhulme Research Fellow in 2001 and the University of Edinburgh in 2005. She is a specialist in nineteenth-century art and the author of *Monet and French Landscape: Vétheuil and Normandy* (2006), *Van Gogh's Twin: the Scottish Art Dealer Alexander Reid: 1854-1928* (2010) and (with Strang and Cumming) *S.J. Peploe* (2012). She has curated a large number of international exhibitions for the National Galleries of Scotland, including *Patrick Geddes: The French Connection* (2004); *Van Gogh and Britain: Pioneer Collectors* (2006); *Impressionism and Scotland* (2008); *Van Gogh to Kandinsky: Symbolist Landscape in Europe 1880-1910* (2012) and *American Impressionism: A New Vision 1880-1900* (2014). Current projects include *The Celts*, an exhibition for the British Museum, London and the National Museums of Scotland, which opens in September 2015; and *The Glasgow Boys*, which opens at the Drents Museum, Assen in the same month. Future projects include *Daubigny, Monet, Van Gogh: Impressions of Landscape*, which opens at the Taft Museum, Cincinnati in February 2016.

Jari Ojala on vertailevan liiketoimintahistorian professori Jyväskylän yliopistossa. Hän on tutkinut 1800-luvun merenkulkua, kauppaa ja talouden rakenteita sekä liikeverkostoja ja yrittäjyyttä.

Dr **Helen Rogers** is a Reader in Nineteenth Century Studies at Liverpool John Moores University and an editor of the *Journal of Victorian Culture*. Her publications include *Women and the People: Authority, Authorship and the Radical Tradition in Nineteenth-century England*, (2000) and *Gender and Fatherhood in the Nineteenth Century* (2006), edited with Trev Broughton. She is leading a collaborative project to produce an online archive of [working-class autobiography](#) and set up [Blogging Beyond the Classroom](#) to help foster student online research. Helen is writing a book about one of the first experiments in prisoner rehabilitation, based on the encounters between Sarah Martin, Christian visitor at Great Yarmouth Gaol, and prisoners and their families. Articles on this research have been published in *Past and Present*, *Victorian Studies* and the *Journal of Social History*. You can read work-in-progress and Helen's meditations on blogging and history at her blog [Conviction: stories from a nineteenth-century prison](#).

FT **Olli Löytty** on Turun yliopistossa työskentelevä kirjallisuuden- ja kulttuurintutkija. Hän on tutkinut vieraiden kulttuurien esittämistä, kulttuurien kohtaamista ja nyttemmin erityisesti suomalaisuutta. Lisäksi hän on julkaissut esseitä (Maltillinen hutu 2008, Kulttuurin sekakäyttäjät 2011). Tällä hetkellä hän työskentelee Koneen Säätiön rahoittamassa Kirjallisuuden monikielisyys nyky-Suomessa -hankkeessa (2014–2016).

1800-luvun tutkimuksen verkosto

1800-luvun tutkimuksen verkosto kokoaa yhteen eri alojen tutkijoita, joiden tutkimusintressit liittyvät 1800-lukuun. Vuosisata ymmärretään laveasti ns. pitkänä 1800-lukuna, joka ulottuu Ranskan vallankumouksen ajoista ensimmäisen maailmansodan loppuun. Jäseneksi hyväksytään kaikki 1800-luvun tutkijat ja tutkimuksesta kiinnostuneet. Monitieteinen ja monikielinen verkosto on perustettu vuonna 2008.

Jäseneksi voi liittyä verkoston nettisivuilla osoitteessa <http://www.finlit.fi/tutkimus/1800/index1800.htm>.

Verkoston koordinaattoreina toimivat Eeva-Liisa Bastman ja Kirsi Keravuori. Koordinaattoreille voi lähettää sähköpostia osoitteeseen 1800.koordinaattorit@gmail.com.

Nätverket för 1800-talsstudier

Nätverket för 1800-talsstudier samlar 1800-talsforskare från olika vetenskapsområden. Århundradet tolkas i vid mening som det s.k. långa 1800-talet, som sträcker sig från franska revolutionens tid till slutet av första världskriget. Till medlem antas alla 1800-talsforskare och av epoken intresserade. Det mångvetenskapliga och flerspråkiga nätverket grundades år 2008.

Man kan ansluta sig till nätverket på nätverkets hemsida <http://www.finlit.fi/tutkimus/1800/index1800.htm>

Som nätverkets koordinatörer fungerar Eeva-Liisa Bastman och Kirsi Keravuori. Koordinatorerna kan nås på adressen 1800.koordinaattorit@gmail.com.

Majoitus Tampereella

Seuraavat yliopiston läheisyydessä sijaitsevat hotellit tarjoavat konferenssiosallistujille edullista majoitusta.

Dream Hotel & Hostel, Åkerlundinkatu 2, 33100 Tampere

<https://www.dreamhostel.fi>

+358 45 2360 517 / info@dreamhostel.fi

- hotellipuolella 64 €/ yö
- alennuskoodi *1800-luku konferenssi/UTA15*
- tarjous voimassa **29.1.2015** saakka.

Solo Sokos Hotel Tammer, Satakunnankatu 13, 33100 Tampere

<https://www.sokoshotels.fi/fi/tampere/sokos-hotel-tammer/>

+358 20 1234 632 / tammer.tampere@sokoshotels.fi

- yhden hengen Solo 110 €/ yö/ huone
- kahden hengen Solo 130 €/ yö/ huone
- varauskoodi *1800-lukukonferenssi*
- tarjous voimassa **1.1.2015** saakka.

Inkvartering i Tammerfors

Följande hotell erbjuder formånlig inkvartering in närheten av universitet:

Dream Hotel & Hostel, Åkerlundinkatu 2, 33100 Tampere

<https://www.dreamhostel.fi>

+358 45 2360 517 / info@dreamhostel.fi

- övernattning i hotellet 64 €/ yö
- för nedsatt pris ange koden *1800-luku konferenssi/UTA15*
- erbjudandet i kraft till **29.1.2015**.

Solo Sokos Hotel Tammer, Satakunnankatu 13, 33100 Tampere

<https://www.sokoshotels.fi/fi/tampere/sokos-hotel-tammer/>

+358 20 1234 632 / tammer.tampere@sokoshotels.fi

- en persons rum Solo 110 €/ natt/ rum
- två personers rum Solo 130 €/ natt/ rum
- bokningskod *1800-lukukonferenssi*
- erbjudandet gäller till **1.1.2015**.